

ΕΥΘΥΜΙΟΣ Θ. ΣΟΥΛΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΩΝ ΑΙΓΥΠΤΟΥ (ΣΕΔΑ)

Μία άγνωστη όργάνωση (1945-1946)

1. Είναι γνωστό ότι ο έλληνισμός της Αιγύπτου κατά την περίοδο της γερμανικής κατοχής στην Ελλάδα, εξέδηλωσε αμέριστη την συμπαράστασή του προς τον αγωνιζόμενο λαό με κάθε τρόπο. Αυτό το πατριωτικό ενδιαφέρον συνεχίστηκε επίσης και κατά την περίοδο που ακολούθησε, κυρίως προς την κατεύθυνση της ανασυγκρότησης της πατρίδας από τις τεράστιες, ανυπολόγιστες ζημιές που της έπεσώρευσε η Κατοχή.

2. Μία μορφή ενδιαφέροντος ήταν η ίδρυση του Συνδέσμου Ελλήνων Δημοκρατικών Αιγύπτου (στο έξης ΣΕΔΑ) με έδρα το Κάιρο, το 1945. Ήταν ή εποχή ίσως πρόσφορη για ανάληψη μιας τέτοιας πρωτοβουλίας, όταν μάλιστα η συντριβή ναζισμού και φασισμού έπαγγέλλοταν την δημοκρατική ιδεολογία και την παγκόσμια ειρήνη. Έτσι κατά την ιδρυτική συνέλευση της 11 Νοεμβρίου 1945 ψηφίσθηκε ένα σχετικά ενδιαφέρον καταστατικό, όπου στο τρίτο άρθρο² του διαβάζομε:

'Ο ΣΕΔΑ αποβλέπει εις την πραγματοποίησιν στην Πατρίδα μας των σκοπών της πραγματικής δημοκρατίας, για την όποια αγωνίστηκε και αγωνίζεται το Έθνος μας αιώνες και που αγωνίσθηκαν ακόμη τα Ένωμένα Έθνη στον τελευταίο Μεγάλο τραγικό Πόλεμο, όπως το διακήρυξαν επίσημα οι αρχηγοί των στο Χάρτη του 'Ατλαντικού³.

Γίνεται μάλιστα στο γραπτό κείμενο του καταστατικού αναφορά στο Χάρτη και τα άρθρα του, όπου προβλεπόταν να μη επιδιωχθεί καμιά κατάκτηση έδαφική ή άλλη, να είναι απαραίτητο το δικαίωμα κάθε λαού να

1. Τα στοιχεία που χρησιμοποίησα είναι είλημμένα από το αρχείο Γιάννη Λαχωβάρη, όπου βρίσκεται και μέρος του αρχείου του ΣΕΔΑ. Η προσωρινή έδρα του ΣΕΔΑ ήταν στο δικηγορικό γραφείο του Λαχωβάρη στο Κάιρο. Το αρχείο Λαχωβάρη είναι κατατεθειμένο στην 'Εταιρεία 'Ελληνικού Λογοτεχνικού και 'Ιστορικού 'Αρχείου (στο έξης ΕΛΙΑ) στην 'Αθήνα.

Για το Λαχωβάρη βλ. Γιάννης 'Αναστασιάδης, *Μνήμες από τη δράση του άριστερου κινήματος του Αιγυπτιώτη 'Ελληνισμού*, 'Αθήνα 1993, σσ. 66 κ.έξ.

2. Καταστατικό, έκδ. 1945 (ψηφίσθηκε στην ιδρυτική συνέλευση του σωματείου της 11.11.1945), άρθρο 3.

3. 'Απόσπασμα από τον «Χάρτη του 'Ατλαντικού» της 29.9.1941, δημοσιευμένο στο καταστατικό του ΣΕΔΑ, άρθρα 1, 3, 5, 6.

ἐκλέγει τὴ μορφή τοῦ πολιτεύματος πού ὁ «ἴδιος στέργει», νὰ ἐπιτευχθεῖ ἡ συνεργασία τῶν λαῶν, ἡ οἰκονομική πρόοδος καί οἱ κοινωνικές ἐξασφαλίσεις, τέλος δέ, ἀφοῦ συντριβεῖ ἡ ναζιστική τυραννία, νὰ ἐπιδιωχθεῖ εἰρήνη, ἀσφάλεια διαβίωσης καί λυτρωμός ἀπὸ τὸ φόβο τῆς βίας καί τῆς δυστυχίας.

Στὸ ἄρθρο 4 τοῦ καταστατικοῦ διαβάζομε ὅτι ὁ ΣΕΔΑ «παρακολουθεῖ καί ἐλέγχει τὴν καθημερινή ἐξέλιξη τῆς πολιτικῆς καί κοινωνικῆς ζωῆς τῆς πατρίδας μας» καί «... μὲ κάθε νόμιμο μέσο προβαίνει στὴ διαφώτιση τῆς κοινῆς γνώμης».

Ἡ ἰδρυτική συνέλευση τῶν μελῶν τοῦ ΣΕΔΑ τῆς 17.11.1945 ἀποφασίζει νὰ συγκροτηθεῖ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ πού ἀποτελέσθηκε τελικὰ ἀπὸ ἀντιπροσώπους τῶν τοπικῶν τμημάτων, τῶν διαφόρων δηλαδή Ἑλληνικῶν παροικιῶν στὶς πόλεις τῆς Αἰγύπτου. Τόπος συνεδριάσεων προτείνεται ἀπὸ τὸν Γιάννη Λαχωβάρη, ἰθύνοντα νοῦ τοῦ Συνδέσμου, Καΐρινὸ δικηγόρο, ἡ Ἀλεξάνδρεια πού ἔχει καί τὸν μεγαλύτερο «ὄγκο λαοῦ», ἐννοώντας τὸν ἑλληνικὸ πληθυσμό⁴.

Στὶς 30 Νοεμβρίου 1945 δημοσιεύεται στὸν ἑλληνικὸ παροικιακὸ Τύπο τῆς Αἰγύπτου μία «ἔκκληση», κείμενο δηλαδή τῆς 27.11.1945 τοῦ ΣΕΔΑ, μὲ ταχυδρομικὴ διεύθυνση: 7 ὁδὸς Malika Farida, Κάιρο, καί ὑπογραφή τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου πού γνωρίζομε ὅτι ἔχει, προσωρινά, πρόεδρο τὸν Παύση Μπελλένη καί γραμματέα τὸν Θέμη Ματσάκη. Πρόκειται γιὰ δύο παράγοντες τοῦ ἑλληνισμοῦ τῆς Αἰγύπτου τῆς ἐποχῆς, προοδευτικῶν φρονημάτων καί δημοκρατικῶν. Ὁ Παύσης Μπελλένης εἶναι ὁ γνωστὸς πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος Καΐρου, ἐπιχειρηματίας μεγάλου βεληνεκοῦς⁵. Ὁ Θέμης Ματσάκης⁶ εἶναι ὁ γνωστὸς φαρμακοποιὸς καί διευθυντὴς φαρμακεμπορικῶν οἴκου τῆς Αἰγύπτου. Ἡ ἔκκληση-διακήρυξη ἔχει ὡς ἐξῆς:

4. Γιάννης Λαχωβάρης πρὸς Ἰ. Παπαδόπουλο, Κάιρο 20.11.1945, Ἀρχεῖο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ.

5. Ἐφημ. «Κῆρυξ», Κάιρο 30.11.1945.

6. Μ. Γιαλουράκης, *Ἡ Αἴγυπτος τῶν Ἑλλήνων*, Ἀθήνα 1967, σσ. 322, 326, 429, 430, Ἀθ. Πολίτης, *Ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ ἡ Νεωτέρα Αἴγυπτος*, τ. Β', Ἀλεξάνδρεια - Ἀθήνα 1930, σσ. 58-61, Τάσος Παλαιολόγος, *Ὁ Αἰγυπτίωτης Ἑλληνισμὸς. Ἱστορία καὶ δράσις, 753 π.Χ. - 1953*, τ. Α', Ἀλεξάνδρεια 1953, σσ. 229, 230 (χρήσιμο βοήθημα γιὰ τὴν ἱστορία τῆς οἰκονομίας τῆς Αἰγύπτου στὰ χέρια τῶν ἐκεῖ Ἑλλήνων), τ. Α', Ἀλεξάνδρεια 1953, σσ. 229, 230, Γιάννης Ἀναστασιάδης, *Μνήμες...*, ὁ.π., σσ. 46, 143-144.

7. Εὐγενία Παλαιολόγου Πετρώνδα, *Λωτοὶ τοῦ πάθους, χρονικὸ*, Λευκωσία 1991, σ. 172, Γιάννης Ἀναστασιάδης, *Μνήμες...*, ὁ.π., σσ. 46, 56, 61, 159. Πρὸβλ. Θ. Ματσάκης, *Τὸ δῆλημα τοῦ Αἰγυπτίωτη Ἑλληνισμοῦ*, Ἀλεξάνδρεια 1961.

Ἕλληνες τῆς Αἰγύπτου.

Ἡ συντριβὴ τοῦ φασιστικοῦ Ἄξονα πάνω στὸ βράχο τοῦ συνασπισμοῦ τῶν Δημοκρατικῶν λαῶν, ἐνωμένων κάτω ἀπὸ τὴ σημαία τῆς ἐλευθερίας, εἶναι μέσα στὴν ἐξέλιξη τοῦ πολιτισμοῦ ἓνας σταθμὸς ποὺ ξεπερνᾷ ἴσως σὲ σπουδαιότητα, κάθε ἄλλη ἱστορικὴ καμπὴ τῶν τελευταίων αἰώνων. Ὁ ἑλληνικὸς λαὸς, παρ' ὅλα τὰ ἐσωτερικὰ φασιστικὰ ἐμπόδια, συνεχίζοντας μακροαἰωνή παράδοση ἀγῶνων ἐναντία στὴ βία, ἐπρωτοστάτησε καὶ σ' αὐτὸ τὸν τελευταῖο ἀγῶνα στὸ πλευρὸ τῶν Ἐνωμένων Ἐθνῶν δίνοντας τὴν πρώτη ἐπιτυχία στὸ πεδίο τῆς μάχης καὶ τὴν πρώτη ἐλπίδα τῆς τελικῆς νίκης μὲ τὸ παράδειγμα τῆς ἥρωικῆς Ἀντίστασής του ἐπὶ τέσσερα σκληρὰ χρόνια ἀνίσης πάλης.

Ἀλλὰ ἡ νίκη αὐτὴ τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν πάνω στὴν ὑλικὴ βία πληρώθηκε μὲ ποταμοὺς αἵματος καὶ μὲ τὴν ἀνείπωτη δυστυχία ἑκατομμυρίων ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων. Φρικτὲς πληγὲς τῆς ἀνθρωπότητας ποὺ θὰ εἶναι ἀνοιχτὲς γιὰ πολλὰ ἀκόμη χρόνια.

Ἦταν ἄραγε ἀναπόφευκτες οἱ ἀρραβασταχτες αὐτὲς θυσίες; Ὁχι ἀσφαλῶς ὄχι.

Ἀφοῦ τὰ Ἐνωμένα Δημοκρατικὰ Ἐθνη ἐνίκησαν, παρ' ὅλο ποὺ εἶχαν καταληφθεῖ ἀπαράσκει, πόσο εἰκόλυτερο θὰ ἦταν νὰ προληφθεῖ τὸ ἀνήκουστο κακὸ ἀπὸ τοὺς ἐλεύθερους λαοὺς ἀν' ἀγρυπνοῦσαν.

Ἀλλὰ οἱ λαοί, τὰ κράτη δὲν εἶναι παρὰ συγκροτήματα ἀτόμων. Καὶ ἐπομένως τὴν εὐθύνη τῆς ἐγκληματικῆς ἀμελείας τὴν φέρουμε ὅλοι οἱ ἐλεύθεροι ἄνθρωποι. Τὴν φέρει κάθε ἓνας ποὺ θεωρεῖ τὴν ἐλευθερία σὰν τὸ πολυτιμότερο ἀγαθό.

Ἄν ὅλοι οἱ ἐλεύθεροι ἄνθρωποι εἶχαν κατακάθαρη τὴ συνείδηση τοῦ κινδύνου, οὔτε ὁ φασισμὸς οὔτε ὁ ναζισμὸς οὔτε ἡ ἑλληνικὴ τραγικὴ παρωδία τῶν θὰ μπορούσαν ποτὲ νὰ κάμουν θεμέλια. Ἄν θεμελίωσαν καὶ θέριεψαν εἶναι γιὰ τὸν ἑλεύθερο ἄνθρωπο δὲν εἶχαν ἀγρυπνήσει ὅταν ἦταν ἀκόμη καιρὸς.

Τὸ πάθημα αὐτὸ τῆς ἀνθρωπότητας θὰ τῆς γίνεῖ μάθημα;

Καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα, ΝΑΙ.

Καὶ ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ποὺ πρωτοστάτησε στὴ νίκη τοῦ πολέμου, καλεῖται νὰ πρωτοστατήσῃ καὶ στὴν ἐπιδίωξη τῆς νίκης τῆς Εἰρήνης.

Ἡ νίκη τῶν Ἐνωμένων Ἐθνῶν εἶναι ἡ νίκη τῆς δημοκρατικῆς ἰδεολογίας. Ἀλλὰ ἡ νίκη αὐτὴ δὲν μπορεῖ νὰ κατοχυρωθεῖ οὔτε ἡ ἀνθρωπότητα νὰ εὕρει τὴν ποθητὴ ἡρεμία μέσα εἰς τὴν ὁμαλότητα τῆς δημοκρατικῆς ἐλευθερίας παρὰ μόνο ὅταν, σ' ὅλες τὶς χῶρες θὰ ἔχουν ξερορριζωθεῖ καὶ τὰ τελευταῖα ἵχνη τῆς φασιστικῆς νοοτροπίας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη νὰ κτυπηθοῦν ἀμείλικτα μὲ τὰ ὄπλα τῆς λογικῆς ὅλες οἱ χρεωκοπημένες ἀπάτες καὶ αὐταπάτες ποὺ ἐπάνω τους βασίσθηκε καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ στηρίζεται ἡ ἀντίδραση.

Γιὰ νὰ κερδηθεῖ ἡ δημοκρατικὴ Εἰρήνη, ὅπως ἐκερδήθηκε ὁ δημοκρατικὸς πόλεμος, ἀπαιτεῖται διαρκῆς ἐπαγρύπνηση, ἀκούραστη διακήρυξις τῆς δημοκρατικῆς ἀλήθειας, τῶν δημοκρατικῶν δικαιωμάτων ἀλλὰ καὶ τῶν καθηκόντων τοῦ πολίτου μέσα στὴ σύγχρονη κοινωνία.

Νὰ ὁ σκοπὸς τοῦ ΣΕΔΑ, ὅπως καθαρὰ διατυπώνεται μέσα εἰς τὸ καταστατικὸ του. Ὁ ΣΕΔΑ ἀποβλέπει εἰς τὴν πραγματοποίησιν τῆς πατρίδας μας, τῶν σκοπῶν τῆς πραγματικῆς δημοκρατίας. Καὶ γιὰ νὰ συμβάλλει εἰς τὴν ἐπιτυχία αὐτοῦ τοῦ σκοποῦ: Διαδίδει ἀνάμεσα εἰς τοὺς συμπατριῶτες μας τὴν ἔννοια καὶ τὴν σημασία τῆς δημοκρατίας, παρακολουθεῖ, κρίνει καὶ ἐλέγχει τὴν καθημερινὴ ἐξέλιξιν τῆς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς τῆς πατρίδας μας, χρησιμοποιεῖ κάθε νόμιμο μέσο πρὸς διαφώτισιν τῆς κοινῆς γνώμης καὶ καταπολέμησιν κάθε ψευτιάς καὶ κάθε παραπλάνης τοῦ λαοῦ.

Μέσα σ' αὐτὸ τὸ πλαίσιο ὁ ΣΕΔΑ καλεῖ τοὺς δημοκρατικοὺς Ἕλληνας τῆς Αἰγύπτου νὰ κάμουν τὸ καθήκον τους.

Σύνδεσμος Ἑλλήνων Δημοκρατικῶν Αἰγύπτου (ΣΕΔΑ)

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον.

3. Οἱ πρώτες τυπικῆς – καὶ συγχρόνως οὐσιαστικῆς – ἐνέργειες τοῦ ΣΕΔΑ ἀφοροῦσαν εἰς τὴν ἀποστολὴν διαφόρων τηλεγραφημάτων ποὺ ὅπωςδήποτε χαρακτηρίζαν τὴν ἰδεολογία του.

Πρόκειται γιὰ τὰ ἑξῆς:

α. Τηλεγράφημα⁸ τοῦ ΣΕΔΑ τῆς 23.11.1945 πρὸς τὸν Θεμ. Σοφούλη, πρωθυπουργὸ τότε τῆς Ἑλλάδας.

β. Τηλεγράφημα⁹ τῆς 15.3.1946 τοῦ ΣΕΔΑ πρὸς τὸν στρατηγὸ Ὀθωναῖο, ἐπίτιμο πρόεδρο δημοκρατικῶν συλλόγων εἰς τὴν Ἀθήνα, μὲ τὴν εὐκαιρία τοῦ Πανδημοκρατικοῦ Συνεδρίου ἐκεῖ. Ἐπισημειωθεῖ ὅτι ἕνα μακροσκελέστατο κείμενο¹⁰ ἐπρόκειτο νὰ σταλεῖ εἰς τὸ ἴδιο ὄργανο, γιὰ τὸ ὅποιο κείμενο εἶχε ἀντίρρηση ὁ πρόεδρος τοῦ τοπικοῦ τμήματος τοῦ ΣΕΔΑ Ἀλεξανδρείας Γ. Ροῦσος, διακεκριμένος νομικὸς εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ γνωστὸ ὅτι διετέλεσε

8. Π. Μπελλένης πρὸς Θεμ. Σοφούλη, Κάιρον 23.11.1945, Ἀρχεῖο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ, καὶ Σημείωμα Πεπραγμένων Ι, σσ. 1,2, καὶ «Ἐσωτερικὸν Δελτίον διὰ τὰ μέλη», ΣΕΔΑ, ἀρ. 1, Κάιρον 25.3.1946, εἰς τὸ ἴδιο ἀρχεῖο.

9. Π. Μπελλένης πρὸς Ὀθωναῖο, Κάιρον 15.3.1946, Ἀρχεῖο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ.

10. Γ. Ροῦσος πρὸς Π. Μπελλένην, Ἀλεξάνδρεια 19.3.1946, Ἀρχεῖο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ.

πρεσβευτής στην Ουάσιγκτον, ὑπουργὸς ἐξωτερικῶν καὶ ἀντιπρόεδρος τῆς ἑλληνικῆς κυβέρνησης στην Αἴγυπτο. Ἡ ἀντίρρηση συνίστατο στὸ γεγονός ὅτι: δὲν ἔχει εἰσέτι κατανοηθεῖ ὅτι ὑφίσταται διαφορὰ μεταξύ τῶν δημοκρατικῶν πεποιθήσεων ἐκάστου ἡμῶν καὶ τῶν ἀτομικῶν μας δοξασιῶν, ὥστε νὰ ἀρνούμεθα τὴν δημοκρατικότητα εἰς πρόσωπα μὲ τὰ ὁποῖα διαφωνοῦμεν ὡς πρὸς τὰς κομματικὰς δοξασίας. Ἐκρίναμεν ὡς ἐκ τούτου φρόνιμον νὰ ἀναμένωμεν τὴν ἐξέλιξιν τῶν γεγονότων τὰ ὁποῖα ἀσφαλῶς μέχρι τέλους τοῦ μηνὸς θέλουν διαγραφῆ καὶ θὰ ἐπιτρέψουν τὸν καθορισμὸν τῆς κατατάξεως κατ' ἀρχὴν τῶν διαφόρων παραγόντων, ὥστε νὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐπιτύχωμεν ὁμοφωνίαν ἢ ὁποῖα θὰ ἐπιτρέψη ἀπόδοσιν ἀποτελεσμάτων ὑπὲρ ἐντονότερου δημοκρατικοῦ ἀγῶνος.

Τὰ γεγονότα πού ἀναφέρονται πιὸ πάνω εἶναι οἱ ἐπικείμενες ἐκλογές τῆς 31 Μαρτίου 1946 πού ἔδωσαν νίκη στίς συντηρητικὲς πολιτικὲς δυνάμεις, ἐνῶ οἱ ἀριστεροὶ ἀπέσχον, ὡς γνωστό¹¹.

γ. Τηλεγράφημα¹² τῆς 24.3.1946 τοῦ ΣΕΔΑ πρὸς τὸν Compton Mackenzie, πρόεδρο τοῦ Συνδέσμου γιὰ τὴ Δημοκρατικὴ Ἑλλάδα στὸ Λονδίνο ὅπου τὸ θέμα τῶν ἐκλογῶν τῆς 31.3.1946.

Τὸ Τμῆμα Ἀλεξανδρείας δὲν λαμβάνει ἐγκαιρῶς γνώση τοῦ κειμένου, γιατί ἔπρεπε νὰ σταλεῖ ἐσπευσμένα τὸ τηλεγράφημα καὶ δὲν ἔπρεπε χρόνος ἐπαρκῆς γιὰ ἐνημέρωσιν¹³.

δ. Τηλεγράφημα¹⁴ τῆς 3.2.1946 τοῦ ΣΕΔΑ πρὸς τὸν Paul Henri Spaak, πρόεδρο τοῦ Ὄργανισμοῦ Ἠνωμένων Ἐθνῶν. Ἐνα ἐκτενὲς κείμενο, ὅπου ἐκφράζεται ἡ ἀγωνία τοῦ ΣΕΔΑ γιὰ τὴν παρουσία ξένων στρατευμάτων στὴν Ἑλλάδα καὶ ἡ ἐκκλήση νὰ διασφαλισθοῦν ἀπὸ τὸ συμβούλιο Ἀσφαλείας τοῦ Ὄργανισμοῦ αὐτοῦ τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

ε. Ψήφισμα¹⁵ τῆς 14.4.1946, ὅπου γίνεται ἐκκλήση τοῦ ΣΕΔΑ «στοὺς

11. Φ. Γρηγοριάδης, *Ἱστορία τοῦ ἐμφυλίου πολέμου 1945-1949 (τὸ δεύτερο ἀντάρτικο)*, Ἀθήνα χ.χρονολ., σσ. 443 κ.ἐξ. καὶ 670 κ.ἐξ., Σ. Γρηγοριάδης, *Δεκέμβρης-Ἐμφύλιος 1944-1949, Συνοπτικὴ Ἱστορία*, Ἀθήνα 1984, σσ. 218, 219, 232-233, Κώστας Διγκαβῆς, *Οἱ ἐκλογές στὴν Ἑλλάδα 1844-1985*, Ἀθήνα 1986, σσ. 19-20.

12. P. Bellenis πρὸς Compton Mackenzie, Κάιρο 24.3.1946, Ἀρχεῖο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ, καὶ Σημείωμα Πεπραγμένων I, ὁ.π., σσ. 2-3 καὶ «Ἐσωτερικὸν Δελτίον», ὁ.π., στὸ ἴδιο Ἀρχεῖο.

13. Τμῆμα Ἀλεξανδρείας (ΣΕΔΑ) πρὸς «Προσωρινὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ ΣΕΔΑ», χωρὶς ἄλλα στοιχεῖα, ἀρχεῖο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ.

14. Σημείωμα Πεπραγμένων I, ὁ.π., σσ. 3-4 καὶ «Ἐσωτερικὸν Δελτίον», ὁ.π., Ἀρχεῖο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. (ΣΕΔΑ).

15. Ἀρχεῖο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ.

ἐλεύθερους συνανθρώπους νά συνδράμουν τὸν ἀγῶνα τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ διὰ τὴν ἐλευθερίαν του». Τὸ κείμενο ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ἡ Τακτικὴ Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ ΣΕΔΑ συγκροτηθεῖσα εἰς τὸ Κάϊρον σήμερα Κυριακὴν 14 Ἀπριλίου 1946, ἔχουσα πρὸ ὀφθαλμῶν ὅτι Ἕλληνες καὶ κατὰ πρῶτον αὐτὸς ὁ τέως πρωθυπουργὸς τῆς Ἑλλάδος κ. Θεμ. Σοφούλης, εἶχαν κηρύξει ἐπανειλημμένως ὅτι αἱ ἐπικρατοῦσαι εἰς τὴν Ἑλλάδα συνθήκαι ἀπέκλειον τὴν δυνατότητα γνησίων ἐκλογῶν, ὅτι μολαταῦτα ὑπὸ τὴν ξενικὴν πίεσιν ἐπεβλήθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα δῆθεν ἐκλογαὶ τὴν 31 Μαρτίου 1946 παρὰ τὰς διαμαρτυρίας τοῦ δημοκρατικοῦ κόσμου ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, ὅτι οὕτω ἐδημιουργήθη ἐσκεμμένως κατάστασις ἀντιδημοκρατικὴ μὲ φανεράν καταπάτησιν θεμελιώδους ἀρχῆς τοῦ Χάρτου τοῦ Ἀτλαντικοῦ, ὅτι ἡ τοιαύτη ἀντιλαϊκὴ κατάστασις δημιουργεῖ νέον ἐμπόδιον διὰ τὴν ἀνασυγκρότησιν τῆς πολυβασανισθείσης πατρίδος μας καὶ ἐγκυμονεῖ τραγικοὺς κινδύνους διὰ τὸν λαόν μας.

Συμμερίζεται ὀλοφύχως τὸν ἀγῶνα τοῦ δημοκρατικοῦ κόσμου τῆς Ἑλλάδος ὅστις συνεχίζεται.

Ποιεῖται ἐκκλησίαν πρὸς ὅλους τοὺς ἐλεύθερους συνανθρώπους μας ὅπουδήποτε καὶ ἂν εὐρίσκονταί, ὅπως συνδράμουν τὸν ἀγῶνα τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ διὰ τὴν ἐλευθερίαν του.

Τὸ ψήφισμα τοῦτο θὰ διαβιβασθῆ τηλεγραφικῶς:

- α. Πρὸς Πανδημοκρατικὴν Ὀμοσπονδίαν Ἑλλάδος
- β. Πρὸς τὸν ἐν Λονδίῳ Σύνδεσμον διὰ τὴν Δημοκρατίαν εἰς τὴν Ἑλλάδα
- γ. Πρὸς τὸ Ἑλληνοαμερικανικὸν Συμβούλιον τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν
- δ. Πρὸς τὸν ἐν Παρισίοις Σύνδεσμον Δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ πολίτου
- ε. Πρὸς τὴν ἐν Παρισίοις Ἑλληνικὴν Δημοκρατικὴν Ὀργάνωσιν
- στ. Πρὸς τὸν πρόεδρον τοῦ ἐν Οὐάσιγκτον Συνδέσμου ὑπὲρ τῶν ἐλληνικῶν δικαίων.

Ἐνδιαφέρον ἀσφαλῶς ἔχουν οἱ ἀπόψεις τοῦ ΣΕΔΑ, τουλάχιστον τῆς πλειοψηφίας τῶν μελῶν του, γιὰ τὶς ἐκλογές τῆς 31.3.1946 στὴν Ἑλλάδα.

Σὲ γραπτὸ κείμενο ἀναφέρονται ρητὰ τὰ ἑξῆς¹⁶:

- α. Σκοπὸς τῶν ἐκλογῶν τῆς 31.3.1946 στάθηκε ἡ διὰ παντὸς μέσου νοθεΐα τῆς λαϊκῆς ἐτυμηγορίας καὶ κατὰ συνέπεια ἡ ἀνοδος τῆς μοναρχικῆς δεξιᾶς στὴν ἐξουσία.

16. Σημείωμα II, «ἀπόψεις ἐπὶ τῶν ἐκλογῶν», Ἀρχεῖο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ.

β. Ἱστορικό γεγονός εἶναι ἡ συγκρότηση τοῦ Πανδημοκρατικοῦ Μετώπου στήν Ἑλλάδα πού ἀποφάσισε μέ τήν προεδρία τοῦ στρατηγοῦ Ὀθωναίου τήν ἀποχή ἀπό τίς πιό πάνω ἐκλογές.

γ. Ἐπαινεῖ ὁ ΣΕΔΑ τήν προσχώρηση στήν ἰδέα τῆς ἀποχῆς τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Δημοκρατικῶν Ἀριστερῶν Ἰ. Σοφιανόπουλου, τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Προοδευτικῶν Γ. Καφαντάρη, τοῦ Ἐ. Τσουδεροῦ, τοῦ Γ. Καρτάλη καί ἄλλων.

Φυσικά οἱ συνελεύσεις τῶν μελῶν τοῦ ΣΕΔΑ στό Κάιρο καί στήν Ἀλεξάνδρεια τάχθηκαν κατὰ τῶν ἐκλογῶν αὐτῶν καί διακήρυξαν ὅτι θά συμβάλουν στήν ἀνασυγκρότηση τῆς πατρίδας μέσα ἀπό τόν δημοκρατικό ἀγῶνα. Ἐξάλλου ὁ ΣΕΔΑ δίνει στή δημοσιότητα δικό του φυλλάδιο (Ἰούνιος 1946), ὅπου διατυπώνει τίς ἀπόψεις τῶν μελῶν του ἐναντίον τῆς ἐκθεσης τῶν ξένων παρατηρητῶν H. Grady, R. Wild, Arnault Laparat πού παρουσίασαν μετά τίς ἐκλογές τὰ συμπεράσματά τους, μέ κύριο ἐπιχείρημα ὅτι στήν μεταπολεμική Εὐρώπη ἔγιναν ὡς τότε ἐκλογές στήν Ἀγγλία, Γαλλία, Βέλγιο, Γιουγκοσλαβία, Ἀλβανία, Βουλγαρία, Οὐγγαρία, Αὐστρία, Τσεχοσλοβακία, Φινλανδία, Νορβηγία καί Δανία, ἐλεύθερα καί χωρίς παρατηρητές, ἐνῶ στήν Ἑλλάδα συνέβη τὸ ἀντίθετο¹⁷.

4. Τὸ πολιτικό ἐνδιαφέρον τοῦ ΣΕΔΑ ἀπευθύνεται καί πρὸς τὸν αἰγυπτιακὸ λαό. Στις 15.3.1946, ἐπέτειο τοῦ τότε αἰγυπτιακοῦ συντάγματος, ὅλα τὰ τμήματα τῶν μελῶν τοῦ Συνδέσμου συγκροτήσαν συνέδριο στό Κάιρο, ὅπου ὁμόφωνα ἐγκρίθηκε τὸ πιό κάτω ψήφισμα:

Κατανοοῦντες βαθύτατα τὸν ἱερόν ἀγῶνα τοῦ αἰγυπτιακοῦ λαοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας του, ὀλοψύχως τοῦ συμμερίζονται. Εὐχονται τὴν ταχίστην πραγματοποίησιν δικαίων πόθων του. Ἀναθέτουν εἰς τὸν Πρόεδρον τοῦ Συνεδρίου κ. Π. Μπελλένην ὅπως ἐπιδώσει τὸ παρὸν ψήφισμα εἰς τοὺς κκ. Πρόεδρον τῆς Γερουσίας καί Πρόεδρον τῆς Βουλῆς (τῆς Αἰγύπτου)¹⁸.

Δυστυχῶς ὁμως ὑπάρχει καί ἡ ἄλλη ὄψη στίς σχέσεις τοῦ ΣΕΔΑ μέ τίς αἰγυπτιακὲς ἀρχές, καί δὴ τίς ἀστυνομικὲς. Κατὰ τὴν συνέλευση τῶν μελῶν τῆς 14.4.1946, καί στό Κάιρο καί στήν Ἀλεξάνδρεια, ἡ αἰγυπτιακὴ ἀστυνομία παρενέβη, προφανῶς μέ βία, παραβιάζοντας τὸ ἄσυλο, προκλητικά, παρισταμένη στήν συζήτηση.

Γιὰ τὴν ἐνέργεια αὐτὴ ὁ ΣΕΔΑ διαμαρτύρεται¹⁹ πρὸς τοὺς προϊσταμένους τῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων πού παρενόμησαν μέ τὴν ἐπέμβασή τους, ἀλλὰ καί πρὸς τὸν Ὑπουργὸ τῶν Ἐσωτερικῶν τῆς Αἰγύπτου.

17. Φυλλάδιο μέ τίτλο «Αἰδῶς Ἀργεῖοι», μία ἀντέκθεση γιὰ τοὺς ξένους «Παρατηρητάς», ἐκδ. ΣΕΔΑ, Ἰούνιος 1946, ἀρχεῖο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ.

18. Σημείωμα Πεπραγμένων Ι, ὁ.π., σσ. 5-6, Ἀρχεῖο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ.

19. ΣΕΔΑ πρὸς Πρόεδρο Προσωρινῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Τμήματος τοῦ ΣΕΔΑ, Κάιρο 20.4.1946, ἀρχεῖο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ.

Με άφορμή αυτή την πιο πάνω συγκέντρωση και γενικότερα την παρουσία του ΣΕΔΑ, ή συντηρητική παροικιακή έφημερίδα «'Ανατολή» δημοσιεύει στο φύλλο της 24.5.1946²⁰ άρθρο με τίτλο: Προσοχή - Προσοχή - Προσοχή. Κίνδυνος υποβόσκων, με ύπογραφή «Κώστας Συριανός». Με την γνωστή θέση της, ή έφημερίδα που εκπροσωπεί εξάλλου την πλειοψηφία των Έλλήνων παροίκων της Αιγύπτου, παρατηρεί ότι ή «ΔΕΕΑ, Δημοκρατική Ένωσις Έλλήνων Αιγύπτου», και όχι ΣΕΔΑ, όπως ήταν ο πραγματικός τίτλος του σωματείου, «είναι ή δεύτερα έκδοσις του άδόξως τελετήσαντος ΕΑΣ»²¹. Στη συνέχεια επιτίθεται με δριμύτητα κατά της ήγεσίας του σωματείου που συνεδριάζει εν «κρυπτῷ και παραβύστῳ στο γνωστό λημέρι της όδοϋ Μάλικα Φαρίντα (Κάιρο)» και φρονεί ότι ή δράση του δεν περιορίζεται σε συμβούλια και «κωμικά τηλεγραφήματα, αλλά επεκτείνεται στην μύηση και κατήχηση νεαρῶν άμφοτέρων των φύλλων». Το άρθρο συνιστά να αντιδράσουν οί παροικοι σε έκδηλώσεις αυτού του πιο πάνω χαρακτήρα, όταν μάλιστα ή δράση επεκτείνεται δια της κατάληψης και διείσδυσης στα διοικητικά συμβούλια των κοινοτήτων, συλλόγων, λεσχῶν κλπ. Έπιρρίπτεται τέλος ή ευθύνη στην άνεκτικότητα των έλληνικῶν διπλωματικῶν άρχῶν στην Αίγυπτο.

Οί σχέσεις του ΣΕΔΑ με τις αιγυπτιακές άρχές ερχονται τελικά να διαταραχθῶν τόσο πολύ, ώστε στις 11.7.1946 συλλαμβάνονται και κρατοϋνται κάποια μέλη της Έπιτροπής του τμήματος της 'Αλεξανδρείας, οί: Γ. 'Αβέρωφ, 'Α. 'Αγγελόπουλος, Ν. Βαλεντής, Ν. Γιαμώδης, 'Ε. Καλοχριστιανάκης και Ν. Χατζηκώστας. Αυτή ή ενέργεια θεωρείται και ή τελική πράξη²² στη ζωή του ΣΕΔΑ που έτσι διαλύεται.

20. Έφημ. «'Ανατολή», 'Αλεξάνδρεια 24.5.1946, σσ. 1, 4.

21. Έφημ. «'Ανατολή», ό.π., 24.5.1946, σ. 1. 'Ο ΕΑΣ ('Εθνικός 'Απελευθερωτικός Σύνδεσμος) ιδρύθηκε με σκοπό την διάδοση των θέσεων του ΕΑΜ στην Αίγυπτο. Βλ. σχετικά 'Αλ. Κιτροέφ, «'Η έλληνική παροικία στην Αίγυπτο και ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος. 'Η περίπτωση του 'Εθνικού 'Απελευθερωτικού Συνδέσμου», *Μνήμων*, τ. 9 (1984), σσ. 1 κ.έξ., όπου και ή βιβλιογραφία.

22. Ν. 'Αστεριάδης προς Πρόεδρον και μέλη Διοικητικού Συμβουλίου ΣΕΔΑ, 'Αλεξάνδρεια 16.7.1946, 'Αρχείο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ.